

Sivistystyön Vapaus ja Vastuu (SVV) -yhteistyöohjelma Toimintasuunnitelma 2017–2019

Jenni Pätäri, Anja Heikkinen, Sini Teräsahde, Jyri Manninen, Ari Sivenius, Annika Pastuhov, Aaro Harju
25.1.2017.

Suunnitelma on hyväksytty Vapaa Sivistystyö ry:n hallituksessa 30.1.2017.

Sisältö

1 SVV-toimintakausi 2017–2019 – Teemana rakennemuutokset ja muuttuva kansalaisuus	1
1.1 Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus.....	3
1.2 Vapaan sivistystyön reviirit, paradigmat ja bunkkerit ylittävä yhteistyö	4
1.3 Digitalisaation uhat ja mahdollisuudet kansalaisuudelle.....	5
2 Vastuutahot	5
3 Viestintä ja julkaisutoiminta	8
4 Ohjelmatoiminnan arviointi.....	8
5 Aikataulu (päivittyvä)	9

Liite 1. Tutkimusyhteistyön päätoimintamuodot

Liite 2. Käynnissä oleva tutkimustoiminta

1 SVV-toimintakausi 2017–2019 – Teemana rakennemuutokset ja muuttuva kansalaisuus

Sivistystyön Vapaus ja Vastuu eli SVV on vuonna 2011 käynnistetty yhteistyöohjelma. Sen tavoitteena on vapaan sivistystyön tutkimuksen vahvistaminen ja kokoaminen sekä alan toimijoiden vuorovaikutuksen vahvistaminen. Ohjelmasta vastaavat Vapaa Sivistystyö ry (VST), Tampereen ja Itä-Suomen yliopistot sekä Åbo Akademi. Ohjelman keskeisiksi toimintamuodoiksi ovat vakiintuneet opinnäytesyhteistyö yliopistojen ja alan toimijoiden välillä, julkaisuhankkeet sekä erilaiset alueelliset ja valtakunnalliset keskustelutilaisuudet, seminaarit, opintopiirit ja yleisöluentosarjat. Alan tutkimustiedon yleistajuistamista on edistetty medioissa ja toteuttamalla yleistajuistamisen koulutuksia tutkijoille. Lisäksi SVV-ohjelman toimijat osallistuvat vapaan sivistystyön erilaisiin kokouksiin, tilaisuuksiin ja seminaareihin puhujina ja asiantuntijoina. Tavoitteena on yhteiskunnallinen vaikuttaminen kansallisella ja eurooppalaisella tasolla sekä vapaan sivistystyön tutkijoiden, päättäjien ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen. Samalla SVV-toiminta tekee näkyväksi vapaan sivistystyön organisaatioiden ja toimijoiden tieteellisen tutkimuksen ja koulutuksen tarpeita yliopistoihin päin. Vaikuttamistoiminnassa tavoitteena on, että

- vapaata sivistystyötä koskeva tutkimustieto on helposti saatavilla ja sitä voidaan hyödyntää alan edunvalvonnassa ja kehittämisessä.
- opetushallinto ja vapaan sivistystyön päätöksentekijät saavat säännöllisesti tiedon alan tuoreesta tutkimuksesta.

- vapaan sivistystyön tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja näkyvyys lisääntyvät.
- vapaata sivistystyötä koskeva tutkimustietoon perustuva päätöksenteko vahvistuu.

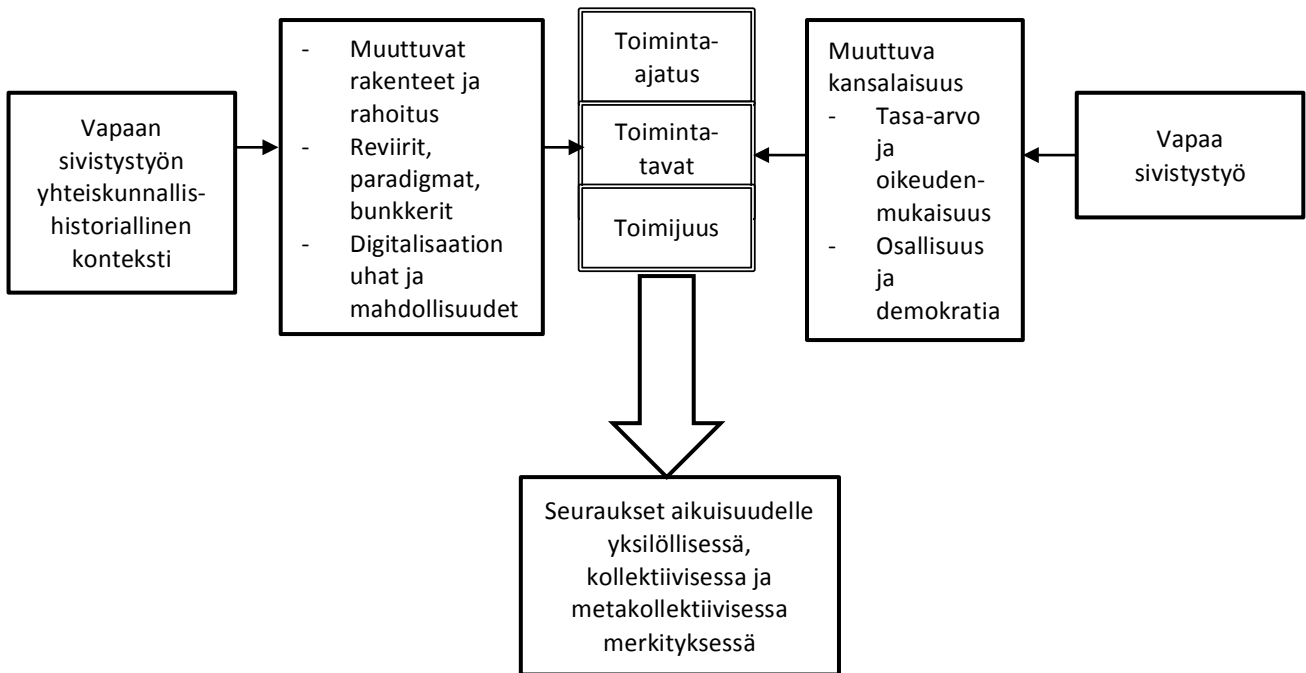
SVV-toimintakauden 2017–2019 pääteemana on ”rakennemuutokset ja muuttuva kansalaisuus”. Teema kytkeytyy Suomen itsenäisyyden ja sisällissodan 100-vuotistapahtumiin. Viime vuosina myös sivistys- ja koulutuspoliittista keskustelua ovat hallinneet talous- ja pakolaiskriisi sekä niihin liittyvät sopeuttamistoimenpiteet. SVV nostaa erilaiset sosiaaliset, kulttuuriset, ympäristölliset, alueelliset, taloudelliset ja teknologiset rakennemuutokset tarkasteluun ja korostaa niiden yhteyksiä kansalaisuuden, sivistyksen, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden kysymyksiin. Se tarttuu sivistyksellisiin ja tasa-arvollisiin haasteisiin globaalien ja lokaalisten rajapinnoilla.

Ohjelmassa kysytään, millaisiksi suomalainen yhteiskunta ja kansalaisuus ovat muuttuneet ja muuttumassa ilmastonmuutoksen, sotien, globaalien köyhyyden, työn muutoksen ja työttömyyden, väestön ikääntymistä seuraavien rakenteellisten haasteiden sekä voimistuvan ääriajattelun seurauksena. Mitä tuleva yhteiskunta ja kansalaisuus voisivat olla? Ohjelman puitteissa tuotetaan tutkimustietoa ja puheenvuoroja, jotka edistävät sivistyksellisesti kestäviä ja vastuullisia rakenteita sekä osallisuutta kestävä kehityksen lähtökohdista. Sivistys, välittäminen ja oikeudenmukaisuus ovat välttämättömiä edellytyksiä paremmalle yhteiskunnalle, mutta myös poliittista keskustelua otteessaan pitävälle talouskasvulle sekä innovaatioiden luomiselle. Näiden arvolähtökohtien vakavasti ottaminen edellyttää vapaan sivistystyön tutkijoiden, ammattilaisten ja päättäjien osaamisesta huolehtimista. Näin he voivat olla tukemassa oman alansa ja suomalaisen yhteiskunnan kehitystä sekä osallistavaa ja osallistuvaa kansalaisuutta entistä monipuolisemmin. Eri toimijoiden väliselle vuoropuhelulle on lisääntyvää tarvetta, jotta vapaan sivistystyön tutkimus ja käytännön sivistystyö kohtaavat ja tukevat toisiaan entistä paremmin.

Toimintakauden pääteemaa ”rakennemuutokset ja muuttuva kansalaisuus” lähestytään kolmen alateeman kautta. Ne ovat 1) tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, 2) vapaan sivistystyön reviirit, paradigmat ja bunkkerit ja ne ylittävä yhteistyö sekä 3) digitalisaation uhat ja mahdollisuudet kansalaisuudelle. Toiminnassa pyritään esimerkiksi lähentämään vapaata sivistystyötä ja uusia kansalaisryhmiä toisiinsa sekä tällä tavoin tukemaan osallistumista, aktiivista kansalaisuutta ja luottamusta eri väestöryhmien välillä (ks. luku 1.1). Toisekseen ohjelman puitteissa pyritään tunnistamaan ja kehittämään yhteistyötapoja, joilla voidaan tukea yhteiskunnallista uudistumista ja ohjelman eri toimintatapoja toimimaan entistä ennakoivammin, vastuullisemmin ja pitkäjänteisemmin. Reaktiivisten ja lyhytjänteisten toimintatapojen sijaan pyrkimyksenä on toimia muun muassa tasa-arvoisen ja osallistavan kansalaisuuden vahvistamiseksi (ks. luku 1.2). Kolmanneksi pohditaan, mitä digitalisaatio ja sen epätasa-arvoinen eteneminen kansalaisten keskuudessa ovat tarkoittaneet esimerkiksi sosiaalisen kanssakäynnin, tiedonsaannin, oppimisen, osallistumisen ja kansainvälistymisen kannalta (ks. luku 1.3).

Kauden toiminta rakentuu aiempien toimintakausien luomalle perustalle (ks. esim. liitteet 1 ja 2). Ohjelma pyrkii vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiin etsimällä uusia avauksia ja yhteistyömahdollisuuksia yhteistoiminnallisesti ja dialogisesti. Tutkimusyhteistyö edellyttää yksittäisten tutkijoiden, ammattilaisten ja päättäjien aktiivisuutta sekä laajempaa verkostomaista yhteistyötä. SVV-ohjelma muodostaa temaattisen kehityksen, jonka sisään yhteistyökumppanit kokoavat tutkimus- ja kehittämishankkeitaan sekä tutkija- ja asiantuntijakoulutustaan (ks. kuvio 1). Kehys antaa puitteet myös uusien tutkimusaloitteiden tekemiselle ja tutkimusyhteistyölle.

Kuvio 1. Vapaa sivistystyö toimintakauden 2017–2019 temaattisessa viitekehyksessä.

1.1 Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Sivistyksellinen tasa-arvo: Vapaaseen sivistystyöhön on viime vuosina kohdistunut erityisesti järjestäjä- ja oppilaitosrakenteen sekä rahoitusjärjestelmien uudistuksia. SVV tarttuu sivistyksellisen tasa-arvon ja alueellisen eriarvoistumisen kysymyksiin, joihin sivistyspolitiikassa tai tutkimuksessa ei ole toistaiseksi juuri kajottu. Ihmisten välinen alueellinen, paikallinen sekä esimerkiksi digitalisoitumiseen liittyvä eriarvoistuminen muodostavat keskeisen sivistyspoliittisen haasteen.

Kuka ja miten saa olla kansalainen? Pohjoismaisen hyvinvointivaltion osallisuuden ja demokratian perinteitä koettelevat kansallisesti sosiaalinen ja taloudellinen syrjäytyminen ja ylikansallisesti kärjistyneet poliittiset ja sotilaalliset kriisit. Vapaan sivistystyön tutkijat ja toimijat ovat reagoineet muun muassa Let's Work Together (LWT, TaY) ja Opinsauna (ISY) -aloitteilla sekä Åbo Akademin ja Linköpingin yliopistojen tutkijoiden suunnitelmalla, joissa kehitellään yliopistojen ja vapaan sivistystyön organisaatioiden yhteistoimintaa pakolaisten, maahanmuuttajien ja kantaväestön välisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden edistämiseksi. Kotoutuminen ja kansalaisyhteiskunta ovat myös Suomen Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuusvuoden 2017 alateemoina. SVV pyrkii vahvistamaan kansalaisuus-, maahanmuuttaja- ja turvapaikanhakija-aiheista yhteistoimintaa ja tutkimusta yliopistojen ja vapaan sivistystyön organisaatioiden kesken.

Keskeisiä kysymyksiä

- Miten vapaa sivistystyö tukee ihmisten tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta ja osallisuutta nykyisessä historiallis-yhteiskunnallisessa kontekstissa?
- Millaisia vaikutuksia vapaan sivistystyön rakenneuudistuksella on oppilaitosten toimintaan ja kansalaisten osallistumiseen?

- Miten tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ilmenevät koulutuspoliittisissa sekä kuntarakenne- ja rahoitusratkaisuissa?

1.2 Vapaan sivistystyön reviirit, paradigmat ja bunkkerit ylittävä yhteistyö

Alateemassa kansalaisuutta tarkastellaan koulutuksen järjestäjien kokonaisuuden tasolla, vapaan sivistystyön sekä yleisemmin aikuiskasvatus- ja koulutusalan leikkauskohdassa. Kansalaisten sivistystarpeet eivät noudata toimintamuoto- tai oppilaitosrajoja, joten SVV vastaa kansalaisuuden haasteisiin lisäämällä yhteistyötä ja purkamalla reviierejä.

SVV-ohjelma analysoi ja tuo keskusteluun vapaan sivistystyön reviiiri- ja paradigmatkamppailuja, kuten

1. vapaan sivistystyön sisäiset kamppailut (eri toimintamuodot ja toimintamuotojen sisäiset, ml. alueelliset yhdistymiset ja yhdistymisten seuraukset),
2. aikuiskoulutuksen järjestäjien väliset kamppailut (esim. vst – ammatillinen aikuiskoulutus, akateeminen aikuiskoulutus),
3. eri toimijaryhmien väliset kamppailut (tutkimus, politiikka, käytäntö), ja
4. eri ihmisryhmien väliset kamppailut, ja niiden seurauksia kansalaisuudelle ja demokratialle.

Avaimia yhteistyöhön: asiantuntijakoulutuksen ja organisaatioiden kehittämisen yhdistäminen tutkimukseen, joka käsittelee tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden, reviiirit ylittävän yhteistyön ja digitalisaation yhteyttä muuttuvaan kansalaisuuteen

Toimintakaudella suuntaudutaan vapaan sivistystyön tutkivaan kehittämiseen ja asiantuntijakoulutuksen kehittämiseen (TKI-toimintaan). Ohjelma etsii uusia avauksia osallistavan täydennyskoulutuksen järjestämiseen yhteistyössä yliopistojen täydennyskoulutuskeskusten ja/tai avoimen yliopiston kanssa.

SVV-toimijat

- osallistuvat vapaan sivistystyön asiantuntijakoulutuksen ja tutkimusperustaisen kehittämisen suunnitteluun. Esimerkiksi harjoittelu-yhteistyötä kehitetään ja vahvistetaan toimintakauden aikana.
- työstävät alan oppilaitosten ja järjestöjen kanssa vapaan sivistystyön kehittämistä ja asiantuntijakoulutusta tukevia tutkimushankkeita, jotka voivat vaihdella tutkimuskeskusteluista ja rajatuista selvityksistä teoreettisesti vaativiin hankkeisiin.

TKI-toiminta pyrkii

- vapaan sivistystyön lähtökohtien ja tarkoitusten kirkastamiseen.
- tutkimuksen ja tutkimusyhteistyön integrointiin osaksi vapaan sivistystyön kehittämistä sekä tutkimukseen perustuvan osaamisen vahvistamiseen.
- löytämään yhteistyötapoja, jotka tukevat paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti kestävää resurssien käyttöä sekä sivistyksellisesti kestäviä ja vastuullisia rakenteita.
- vapaan sivistystyön yhteiskunnallisen merkityksen vahvistamiseen.

Keskeisiä kysymyksiä

- Miten vapaan sivistystyön kentällä käynnissä olevat hankkeet ja rakenteelliset muutokset vaikuttavat osallistavan ja osallistuvan kansalaisuuden edistämiseen?
- Millaisia ovat ammatillisen koulutuksen reformin vaikutukset vapaaseen sivistystyöhön ja sen kansalaiskasvatuksellisiin tehtäviin?
- Mitä eri koulutuksenjärjestäjien yhteenliittymistä on seurannut?
- Mikä voisi olla vapaan sivistystyön yhteinen sivistyspedagoginen ja -teoreettinen perusta?

1.3 Digitalisaation uhat ja mahdollisuudet kansalaisuudelle

Keskeisiä kysymyksiä

- Arjen ja työn sekä kasvatuksen ja koulutuksen maailmojen teknologisoituminen ja tämän kehityksen vaikutukset kansalaisena toimimiseen.
- Digitalisaation tuomat muutokset oppimiseen ja opettamiseen, mobiili- ja verkko-oppimisympäristöt, ”aikuisoppimisteoreettiset” tarkastelut kansalaisuuden näkökulmasta.
- Uusi teknologia voi mahdollistaa kansalaisten tietoja, taitoja ja liikkumavaraa myös yllirajaisesti, mutta uuden teknologian saatavuus ja ihmisten mahdollisuudet hyödyntää sitä ovat epätasa-arvoiset. Esimerkiksi yritykset ja julkinen sektori karsivat perinteisiä palvelumuotoja ja siirtyvät voimakkaasti sähköisiin palvelukanaviin.
- Teeman ajankohtaisuus: esimerkiksi digitalisaatio hallituksen kärkihankkeena, vapaan sivistystyön DigiOsaava-hanke (vuoden 2016 loppuun) ja Vapaan sivistystyön foorumin 2016 teema digitalisaatio vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

2 Vastuutahot

Toimintakaudella 2017–19 kehitetään ohjelman koordinoitua, vahvistetaan yhteistyötä vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen kanssa sekä laajennetaan yhteistyöverkostoa.

- Oppilaitos-, järjestö- ja keskusjärjestöyhteistyössä otetaan lähtökohdaksi toimijoiden ajankohtaiset kehittämishankkeet, tarpeet ja SVV-yhteistyön sisällyttäminen toimijoiden vuosikellojen ohjelmaan.
- Avataan tutkimuksellisen lähestymistavan merkitystä erilaisessa toiminnassa, myös edunvalvontatyössä.
- Selkiinnytetään keskusjärjestöjen, VST:n ja yliopistojen rooleja ohjelmatoiminnan koordinoinnissa: kaikilta tahoilta tarvitaan edustus. Keskusjärjestöt esimerkiksi välittävät keräämäänsä tietoa ja tutkimuksen tarpeita tutkijoiden suuntaan, ja tutkijat välittävät tekeillä olevasta tutkimuksesta ja sen tuloksista tietoa järjestöille.
- Selvitetään, sijoitetaanko SVV-verkoston koordinaatio VST ry:hyn vai johonkin yliopistoon. Pohjoismaisia esimerkkejä vastaavista verkostoista (esimerkiksi Mimer Ruotsin Linköpingissä tai Nationalt Center for Kompetenceudvikling tai ministeriön ”riippumaton kansansivistystyön tietokeskus” Tanskan Aarhusin yliopistossa).
- Yhteistyön ja toiminnan resurssien turvaaminen ja lisääminen (VST ry)

Uusia tutkimusyhteistyökumppaneita?

- Yliopistoyhteistyötä pyritään laajentamaan mahdollisuuksien mukaan Jyväskylään, Turkuun ja Helsinkiin. Tätä voidaan edistää TKI-toiminnassa Täydennyskoulutusyksiköiden ja avointen yliopistojen kesken. SVV-yhteistyöohjelma on avoin ammattikorkeakoulujen suuntaan, josta esimerkkinä on yhteistyö Suomen kansanopistoyhdistyksen ja HUMAKin välillä.
- Vahvistetaan reviierejä ylittävää yhteistyötä ay-kansanopistojen ja työelämäntutkimuksen kanssa.

SVV-yhteistyön rakennemalli

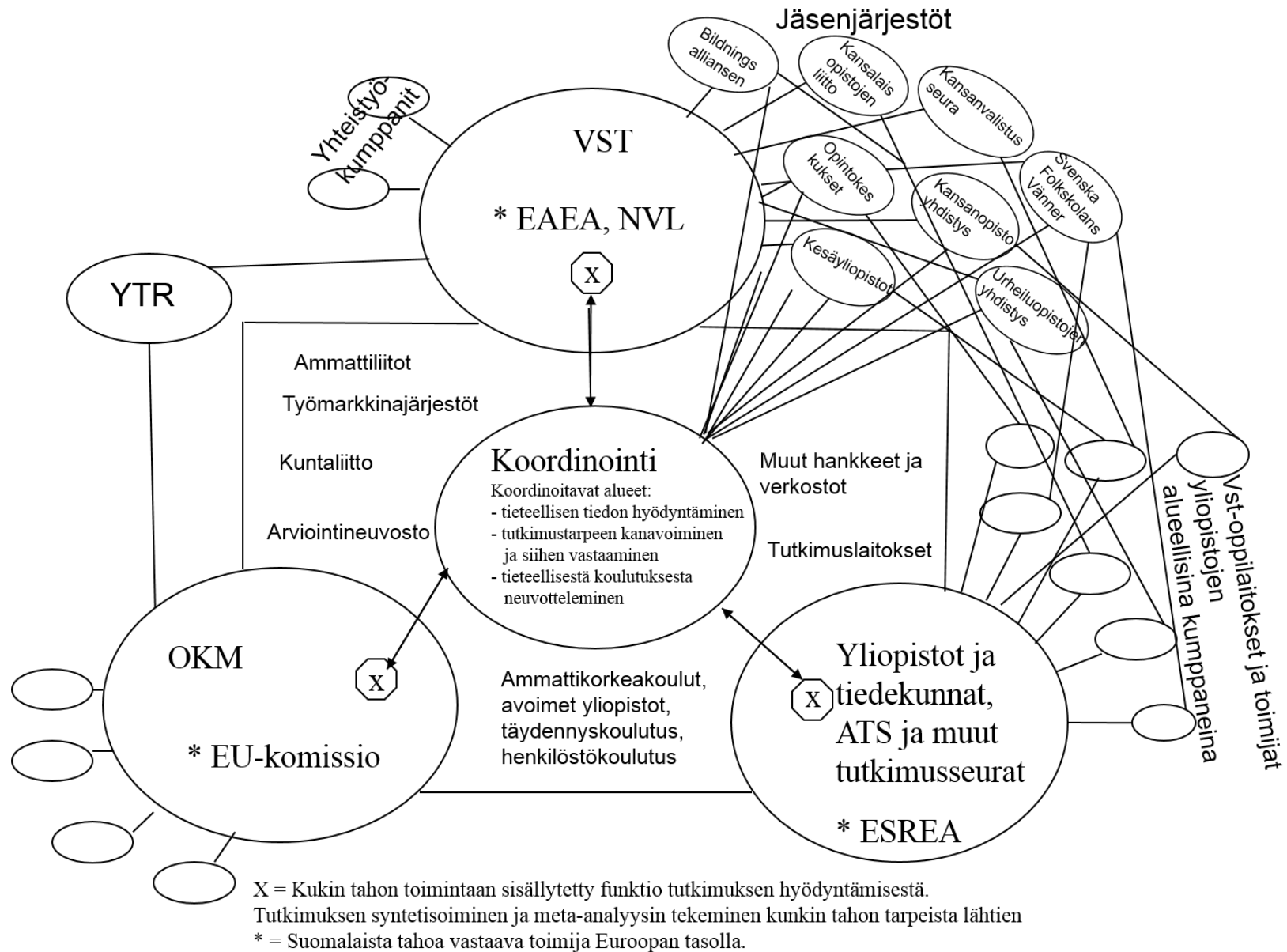
SVV-yhteistyön rakenne perustuu AITURI-hankkeessa (Heikkinen & Teräsahde 2011, ks. kuvio 2) tuotettuun aikuiskoulutuksen tutkimuksen yhteistyön malliin (kuvio 2), jossa tutkimus nähdään osana yliopistojen, tiedeyhteisön, aikuiskasvatusorganisaatioiden ja politiikan tekijöiden toimintaa. Ohjelmassa muotoillaan uusia toimintamalleja, joissa yhdistyvät vapaan sivistystyön tutkimus, koulutus, kehittäminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Tämä voi sisältää vapaan sivistystyön asiantuntijakoulutusta, harjoittelua ja kehittämishankkeita.

Toiminnan vastuutahot ovat Itä-Suomen ja Tampereen yliopistot, Åbo Akademi sekä Vapaa Sivistystyö ry (VST) jäsenjärjestöineen, mutta siihen voivat liittyä vapaasti kaikki kiinnostuneet. Yliopistoissa keskeisiä toimijoita ovat vapaan sivistystyön tutkimukseen suuntautuneet professorit, tutkijat ja aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä tekevät perustutkinto- ja jatko-opiskelijat, vapaan sivistystyön oppilaitoksissa ja järjestöissä niiden henkilöstö ja opiskelijat sekä alan päätöksentekijät. Muita yhteistyön osapuolia ovat tutkimusseurat (esimerkiksi Kansanvalistusseura KVS) ja median edustajat. Yliopistot vastaavat tutkimuksen organisoinnista. VST koordinoi ohjelmaa valtakunnallisesti, toimii yhdysiteenä keskusjärjestöihin sekä aktivoi ja tiedottaa vapaan sivistystyön kenttää. Kunkin osapuolen toiminta perustuu omaan rahoitukseen, mutta yhteistoimintaan ja koordinointiin haetaan avustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja säätiöiltä. Verkostoon kuuluvat toimijat voivat käyttää SVV-ohjelmaa viitekehystenään rahoitusten haussa.

SVV-ohjelman toimintaa ohjaa, suunnittelee ja toteuttaa työryhmä, jonka jäseniä ovat

- professori Anja Heikkinen, tohtoriopiskelijat Jenni Pätäri ja Sini Teräsahde, TaY
- professori Jyri Manninen ja tohtori Ari Sivenius, UEF
- professori Petri Salo ja tohtoriopiskelija Annika Pastuhov, ÅA
- puheenjohtaja Aaro Harju, VST
- SKY, KoL, Opintokeskukset, Bildningsalliansen ym.

Kuvio 2. Vapaan sivistystyön tutkimusta edistävän yhteistyön rakennemalli.

3 Viestintä ja julkaisutoiminta

Tutkimustiedon levittäminen tutkijoiden, päättäjien, käytännön toimijoiden ja myös aikuisopiskelijoiden keskuuteen on keskeinen osa SVV-ohjelmaa. Toimintakaudella kehitetään tutkimustiedon kokoamiskäytäntöjä ja koosteraporttien tuottamista edunvalvontajärjestöjen, päätöksentekijöiden ja virkamiesten käyttöön. Tieteen yleistajuistamista tukevia koulutuksia tutkijoille ja tiedottajille jatketaan. Lisäksi SVV-toimijat osallistuvat esitelmöijinä, alustajina ja keskustelijoina vapaan sivistystyön ja aikuiskoulutuksen tilaisuuksiin ja ottavat osaa keskustelijoina sosiaalisessa mediassa ja muussa yhteiskunnallisessa keskustelussa (lehtien yleisönosastot, haastattelut, proaktiivinen yhteistyö median toimijoiden kanssa). Viestintä ja aktiviteetit kytketään keskusjärjestöjen keskeisiin tapahtumiin ja foorumeihin sekä esimerkiksi Suomen puheenjohtajakauteen Pohjoismaiden neuvostossa.

Toimintakaudella selvitetään, miten eri tahot kohtaavat toisensa alan nykyisissä moninaisissa viestintäkanavissa, ja mitä tulee kehittää, keskittää tai karsia. Ohjelman kannalta keskeisiä viestintäkanavia ovat:

- SVV-kanavat: www.vapausjavastuu.fi, sähköpostilista
- VST ry:n verkkosivu ja vapaan sivistystyön FB-ryhmä
- Aikuiskasvatus-lehti ja muut kasvatusalan tiedelehdet ja verkkosivut, KVS:n verkkolehti, Twitter
- ATS:n kanavat: verkkosivu, FB ja Twitter
- Kansainväliset järjestöt NVL, EAEA, ESREA...

Toimintakauden synteessinä tuotetaan SVV-julkaisu vuonna 2019 (tieteellinen artikkelikokoelma, johon kootaan ohjelman päätuloksia).

4 Ohjelmatoiminnan arviointi

SVV-toimintaryhmä käy kerran vuodessa arviointikeskustelun, jonka tulokset kirjataan toimintakertomukseen ja joiden pohjalta toimintasuunnitelmaa täsmennetään ja tarpeen mukaan muutetaan.

5 Aikataulu (päivittyvä)

	KUUKAUSI	TUTKIMUS	SEMINAARIT, TAPAAMISET	YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN	JULKAISUT, TIEDOTUS JA VIESTINTÄ	ARVIOINTI, TOIMINTA- SUUNNITELMA JA -KERTOMUS
2017	Tammikuu	Opinnäytteiden ohjaus - jatkuva		Tammiseminaari, KoL, Helsinki		
	Helmikuu	Opinnäytetöiden kartoitus			Juttu KVS:n verkkolehdessä ?	
	Maaliskuu				Uuden SVV-julkaisun suunnittelu? Julkaisu 2019.	
	Huhtikuu					
	Toukokuu	Opinnäyteinfot	Nordic Conference on Adult Education & Learning, Jönköping			
	Kesäkuu		Kasvatustieteen ja -filosofian päivät, 7.-9.6.2016 Tampere		Juttu KVS:n verkkolehdessä ?	
	Elokuu		SVV-tutkimustyöpaja	Kansanopistopäivät, SKY Vapaan sivistystyön päivät + tutkimustyöpaja, Itä-Suomen yhteistyöelin, Mikkeli		
	Syyskuu					
	Lokakuu				Juttu KVS:n verkkolehdessä ?	Toimintasuunnitelman päivitys, ml. 2019
	Marraskuu		Uutta tutkimusta (tilannekartoitus)? Sivistystyön Foorumi, Helsinki Kasvatustieteen päivät, Rovaniemi			Arviointikeskustelu

	Joulukuu					
2018	Tammikuu			Tammiseminaari, KoL	Juttu KVS:n verkkolehdessä ?	
	Helmikuu	Opinnäytetöiden kartoitus	Aikuiskasvatuksen tutkimuspäivät 2018, Itä-Suomen yliopisto.			
	Maaliskuu					
	Huhtikuu					
	Toukokuu	Opinnäyteinfot			Juttu KVS:n verkkolehdessä ?	
	Kesäkuu		Kasvatushistorian ja -filosofian päivät			
	Elokuu		SVV- tutkimustyöpaja	Vapaan sivistystyön päivät Kansanopistopäiv ät, SKY		
	Syyskuu					
	Lokakuu					Toimintasuun nitelman päivitys, ml. 2019
	Marraskuu		Uutta tutkimusta (tilannekartoitus)? Sivistystyön Foorumi, Helsinki Kasvatustieteen päivät		SVV-julkaisu 2019 ulos alkuvuodesta 2019? Juttu KVS:n verkkolehdessä ?	Arviointi- keskustelu
	Joulukuu					

LIITTEET

Liite 1. Tutkimusyhteistyön päätoimintamuodot

Opinnäyteyhteistyö on SVV-ohjelman tutkimustoiminnan ydin. Jatkossa se pyritään kytkemään systemaattisemmin yliopistojen, VST:n ja keskusjärjestöjen yhdessä kehittämiin tutkimusasetelmiin (ks. ohjelmakauden teemat). Yhteistyöyliopistoilla on meneillään useita tutkimushankkeita ja valmisteilla on yli kymmenen vapaaseen sivistystyöhön liittyvää väitöstutkimusta ja noin kymmenen pro gradua (ks. liite 2). Tutkimuksessa tulisi jatkossa hyödyntää enemmän ja systemaattisemmin keskusjärjestöjen ja viranomaisten keräämää tietoa. Myös muissa kuin kasvatustieteissä tehtävää vapaan sivistystyön tutkimusta haetaan mukaan SVV-ohjelmatoimintaan.

Keskeinen tutkimuksesta kiinnostuneet tahot yhteen kokoava foorumi on kaksi kertaa vuodessa järjestettävät valtakunnalliset **tutkijatapaamiset**. VST on vastannut tutkijatapaamisten järjestelyistä yhteistyössä ohjelman vastuuyliopistojen kanssa. Lisäksi SVV-yliopistot järjestävät alueellisia tutkijatapaamisia ja -seminaareja. Tutkijatapaamiset ovat avoimia tilaisuuksia, ja kaikki vapaan sivistystyön tutkimuksesta kiinnostuneet voivat osallistua niihin. Tapaamisissa eri vaiheissa olevat tutkijat (ml. pro gradujen tekijät) esittelevät tutkimuksiaan ja toimivat muiden tutkimusten kommentaattoreina. Valtakunnalliset tapaamiset on pyritty järjestämään alan valtakunnallisten tapahtumien (esimerkiksi Vapaan sivistystyön päivät) yhteydessä, jotta kaikkien alan tutkimuksesta kiinnostuneiden toimijoiden on vaivatonta osallistua tapahtumaan.

Opinnäytetori on osa tutkimuksen ja käytännön kentän vuorovaikutuksen tueksi perustettua SVV-verkkosivustoa. Torin käyttöä tulisi tehostaa yhtäältä vapaan sivistystyön oppilaitosten, järjestöjen tai hallinnon ehdotusten (kandi-, gradu- tai väitöstutkimukset) keräämiseen, toisaalta kaikissa korkeakouluissa alasta kiinnostuneiden opinnäytetyön tekijöiden yhteystietojen kokoamiseen. Opinnäytetöiden tekijät voivat olla yhteydessä SVV-ohjelman vastuuprofessoreihin, jotka voivat suositella ohjaajia myös muista yliopistoista.

Muu tutkimusyhteistyö, mm. keskustelutilaisuudet. SVV-tutkijat toimivat kansallisissa ja kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa (esimerkiksi kansalliset keskusjärjestöt, NVL, Mimer, ESREA), osallistuvat seminaareihin ja konferensseihin ja pitävät niissä esitelmiä. Tietoja, havaintoja ja kokemuksia jaetaan SVV-tutkijatapaamisissa ja SVV-sivustolla.

Sivistystyön asiantuntijoiden koulutus ja tutkimusperustainen kehittäminen. Ohjelmakaudella kehitetään yhteistyössä yliopistojen ja vapaan sivistystyön organisaatioiden kesken tutkimusperustaista asiantuntijakoulutusta sekä tutkinto-ohjelmissa että avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuksen kautta. TKI-toiminnassa suunnitellaan yliopistojen ja vapaan sivistystyön organisaatioiden yhteisiä tutkimus- ja koulutushankkeita, jotka kytkeytyvät molempien tahojen kehittämissuunnitelmiin ja -strategioihin.

Liite 2. Käynnissä oleva tutkimustoiminta

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Manninen Jyri. Vapaa sivistystyö ja aikuisten elämäntapa -tutkimushanke

Omaehtoisen, ei-ammattillisen aikuisopiskelun yhteiskunnallinen ja yksilötason merkitys eri näkökulmista

- osa UEF:in Learning in Interactive Environments -tutkimusalueen toimintaa (LINE, <https://www.uef.fi/en/web/line/line>), liittyy myös UEF:in Hyvinvoinnin murtumat -tutkimusalueeseen (<https://www.uef.fi/en/web/guest/research/emerging-areas>)
- Pääaineistot BeLL-tutkimuksesta (Benefits of Lifelong Learning, <http://www.bell-project.eu>)
- yhteistyöverkostoja: ESREA Policy analysis -network, Active and democratic citizenship -network

Tutkimusteemat 2016–2019

1. Omaehtoisen aikuisopiskelun tuottamat laajemmat hyödyt (wider benefits) yksilö- ja yhteisötasolla (esim. Manninen & Meriläinen 2015)
2. Opiskelutilanteissa hyötyjä tuottavien ja oppimista tukevien tekijöiden analyysi; erityisesti omaehtoisuuden, kouluttajan, ryhmän ja vuorovaikutuksen merkitys
3. Aikuisopiskelun tuottamat terveyshyödyt ja niiden syntymekanismit
4. Aikuisopiskelun tuottamien hyötyjen taloudellisten vaikutusten arviointi (Kansalaisopisto-opiskelun taloudelliset hyödyt, yhteistyössä Kansalaisopistojen liiton kanssa; Manninen 2016)
5. Ei-ammattillisen aikuiskoulutuksen koulutuspoliittinen analyysi: määritelmät, tavoitteet, koulutustarjonta, sisällöt, osallistuminen ja yhteiskunnallinen merkitys

Sivenius Ari. Mitä tutkimme, kun tutkimme kansalaisuutta? -hanke 2017–2019

Mikä ihmeen kansalaisuus? Kansalaisuuden olemus ja sen tutkimisen metodiset haasteet.

Hankkeen taustalla ovat kansalaisuutta koskeva keskustelu, tutkimus ja tieto sekä tutkimusryhmittymän intressit ”metodologisen täysi-ikäisyyden” tavoitteluun.

Hanke jakautuu kolmeen (3) osatutkimukseen:

Ari Sivenius: *Kansalaisuuden fenomenologia*

- Kansalaisuuden generatiivisuus. Kansalaisuus sanana, käsitteenä ja itse olemuksena.

Annika Pastuhov: *Kansalaisuuden etnografia*

- Arjen kansalaisuuden – sen ilmenemismuotojen ja sitä määrittävien olettamuksien – ymmärtäminen ja tämän ymmärtämisen ehdot.

Jenni Pätäri: *Kansalaisuuden genealogia*

- Kansaa ja kansalaisuutta koskevat totuudet aikuiskasvatustieteen historiassa.

Tutkimusyhteistyöhön pohjautuvat osatutkimukset tuottavat näkökulmia kansalaisuudesta ja sen tutkimisen ehdoista. Tavoitteena on rakentaa syvempää ymmärrystä kansalaisuudesta ilmiönä ja sen tutkimisen mahdollisuuksista. Hankkeesta valmistuu tieteellisiä esitelmiä ja artikkeleita.

Väitöstutkimukset

1. Jäppinen Meri (työn alla). Aikuisopiskelijoiden käsitykset kansalaisopiston kielenopettajan hyvistä ominaisuuksista
2. Majoinen Päivi (työn alla). Osaava kansalaisopiston tuntiopettaja oppimisympäristön rakentajana
3. Luukkainen Heidi (työn alla). Tieto- ja viestintäteknologia kansanopistojen opetuksen kehittämisessä

Pro gradu -tutkielmat

1. Kuitunen Tuija. Motivaation kehittyminen vapaan sivistystyön kieliopinnoissa (BeLL-aineisto)
2. Lehtonen Sonja. Kirkkonummen kansalaisopiston laadun kehittäminen

TAMPEREEN YLIOPISTO

Heikkinen Anja. Kasvatustieteiden tiedekunta: Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus aikuis-, ammatti- ja akateemisessa kasvatuksessa -tutkimusryhmä (EquJust)

TaYssä SVV-toiminta keskittyy Equality and Planetary Justice in Adult, Vocational and Higher Education-tutkimusryhmän toimintaan (<https://equjust.wordpress.com>), maisteriopintojen Aikuis- ja ammattikasvatuksen opintosuunnan opintoihin sekä Heikkisen ohjauksessa oleviin gradu- ja väitöstutkijoihin.

SVV-Pirkanmaa-toiminnassa ovat TaYn koordinoimana aktiivisimpia Tampereen Seudun Työväenopisto, Ahjolan kansalaisopisto, Opintokeskus Sivis ja Murikka-opisto, satunnaisemmin Tampereen kesäyliopisto, Varalan Urheiluopisto ja Oriveden Opisto (yhteistyötä käynnistetty TaYn kampukselle muuttaneen Voionmaan Opiston kanssa), sekä Tampereen kaupungin ja Pirkanmaan liiton kulttuuritoimen edustajat.

Tutkimusteemat

- Kasvatuksen määritelmät, teorit ja tavoitteet tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden näkökulmasta.
 - YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Agenda 2030), esimerkiksi hyvinvointi, laadukas koulutus, sukupuolten tasa-arvo, kunnollinen työ, vastuullinen tuotanto ja kulutus, ilmastonmuutoksen torjuminen, rauha ja oikeudenmukaisuus.
1. Kasvatuksen tutkimuksen, käytännön ja politiikkojen muuttuvat suhteet
 2. Ylikansalliset koulutuspolitiikat ja -käytännöt
 3. Tasa-arvopolitiikan muutokset kasvatukseen ja työelämän kentillä
 4. Ihmisellisen ja ei-ihmisellisen suhteen muuttuvat tulkinnat kasvatuksessa
 5. Sivistystyön vapaus ja vastuu

Kansallista ja kansainvälistä verkostoyhteistyötä

- Let's Work Together-toimintaryhmä, <https://letsworktogetheredu.wordpress.com>
- ESREA Policy analysis -network, Active and democratic citizenship -network, Professionalization of adult educators -network, EERA Politics of education -network
- SuDe-research network (UTA, TUT, TAMK), SIRENE research network, PYY-verkosto
- Vocational Education and Culture research network, <http://peda.net/veraja/uta/vetculture>

- Kasvatuksen historian ja filosofian tutkimusverkosto, <http://www.kasvatus.net/sig-ryhmat/kasvatuksen-historian-ja-filosofian-verkosto>
- Kansainvälisiä yhteistyökumppaneita mm. Universität Zurich, Aristoteles University, Universität Wuppertal, Universität Duisburg-Essen, University of Aalborg, University of Linköping, University of Tallinn, Mzumbe University, Seoul National University.

Väitöstutkimukset (näiden ohella tematiikalle relevantteja tutkimuksia korkeakoulutuksesta)

1. Kettunen Reetta. Aikuisten erityisopiskelijoiden kokemat mahdollisuudet kansanopistossa.
2. Ojakangas Aki. Kansanopistotoiminnan muutos Bourdieun kenttäteorian valossa.
3. Pehkonen Marja Anitta. Järjestölliseen opintotoimintaan osallistumisen kannusteet.
4. Pätäri Jenni. Tutkimus-käytäntöyhteys vapaassa sivistystyössä. Vapaan sivistystyön tiedon tahto.
5. Sipilä Outi. Vapaaehtoistoiminnan piilo-opetussuunnitelma.
6. Teräsahde Sini. Tutkimus-käytäntö-politiikkayhteydet aikuiskasvatuksen tutkimuksessa.

Pro gradu -tutkielmat

1. Oikari Janna. Pakolaisten opiskelumahdollisuuksia tukevat ohjaus- ja neuvontakäytänteet.
2. Kinnari Jaana & Cervantes Claudia. Lukutaidottomien maahanmuuttajanaisten kielten opetus.
3. Ekholm Mirjami. Opettajien kokemuksia Oriveden opiston kohtaloista.
4. Korkka Mika, Yli-Arvela Riikka. Kestävän kehityksen toteutuminen aikuis- ja ammatillisessa koulutuksessa.
5. Korhonen Silja. Mitä vapaa sivistystyö voi tarjota perusopetukseen? Toimintatutkimus Tampereen aikuislukion maahanmuuttajien perusopetuksesta.
6. Mäkelä Jari. Vapaa vai kahlehdittu kansalaisopiston kurssitarjonta – Kaiken takana kurssisuunnittelijat?

ÅBO AKADEMI

Väitöstutkimukset

Pastuhov Annika. Kansalaisuus vapaassa sivistystyössä osallistujanäkökulmasta.